

Kültür ve Çocuk

Editörler:

Durmuş ASLAN

Mustafa KALE

İmray NUR

3. Baskı

Editörler: Prof. Dr. Durmuş ASLAN - Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE
Dr. Öğr. Üyesi İmray NUR

KÜLTÜR VE ÇOCUK

ISBN 978-605-037-020-1

DOI 10.14527/9786050370201

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Kasım 2019, Ankara

3. Baskı: Kasım 2021, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Güler

Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler - Ankara

Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Çocuk gelişimi ve eğitimi üzerine yapılan birçok araştırma, “bu çocuklar böyle yapıyor” yerine aşırı genelleseyici bir yaklaşımla “çocuklar böyle yapıyor” ifadesini kullanmaktadır. Böylesi bir yaklaşım, gelişim ve öğrenmede etkili birçok faktörü geri plana itmekte ve kültürel farklılıkları çoğu zaman göz ardı etmektedir. Oysa aynı kültürde yaşayan çocuklar bile, onları çevreleyen benzer faktörlere maruz kalsalar da farklı gelişim çıktıları ortaya koyabilmektedirler. Bu noktadan yola çıkarak bu kitapta, iki ana temaya odaklanılmıştır. Bunlardan ilki, çocuğun gelişiminin sosyokültürel ve tarihsel bir süreç olduğu; ikincisi ise, çocuğun kültürün pasif bir alıcısı olmadığı, bu süreçte kendi kültürünü de inşa ettiği yönündedir.

Kitabın ilk bölümünde, kültür ve çocuk gelişimini incelemede kuramsal bir çerçeve sunan kültürel gelişim modelleri, ikinci bölümde yine çocuk gelişimini incelemede kullanılan araştırma yöntemlerine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise, çocuk ve çocukluğun tarihsel süreç içerisinde sosyolojik ve politik olarak dönüşümü ele alınmaktadır. Kitabın dördüncü bölümünde, kültürün gebelik süreci ve doğum uygulamaları üzerindeki etkisine yer verilirken; beşinci ve altıncı bölümlerinde bebeklik ve erken çocukluk dönemlerinde gelişim ve gelişim alanları kültürel bir çerçevede değerlendirilmiştir. Kitabın ilerleyen bölümlerinden yedinci bölümde, çocukların gelişim gösterdikleri kültürel bağlama katılımları ve bu katılımları aracılığıyla kültürü nasıl öğrendikleri, farklı kültürlerde çocuklar için var olan informal öğrenme süreçleri, yetişkinlerle ilişkiler ve çocuklar için kültürel olarak oluşturulmuş müfredat yer almaktadır. Sekizinci bölümde, çocuk gelişimini etkileyen önemli faktörlerden birini oluşturan toplumsal cinsiyet ve kültür ilişkisi çocuk için en önemli kültürel bağlamları oluşturan aile ve okul temelinde ele alınmaktadır. Dokuzuncu bölümde, farklı kültürlerde özel gereksinimi olan çocukların gelişim ve öğrenme süreçleri, kültür, din ve eğitim bağlamında tartışılmaktadır. Onuncu bölümde, çocukların en önemli öğrenme alanları olarak oyun, kültür temelinde ele alınarak, farklı kültürlerde oyun, ebeveyn, öğretmen ve çocuk bakış açısından örneklendirilmektedir. On birinci bölümde, farklı kültürlerde akran ilişkileri ekolojik, sosyokültürel ve bağlamsal gelişim perspektifleriyle ele alınarak, devamında literatürümüzde çok az rastlanan bir konu olarak arkadaşlık kavramı kültürel bir çerçevede açıklanmaktadır. On ikinci bölümde, son yıllarda dijital çocukluk bağlamı olarak görülen medya ve türevlerinde çocuk ve çocukluğun nasıl yeniden şekillendirildiği, şiddet ve medya, medya okuryazarlığı temalarında ele alınmaktadır. On üçüncü ve son bölümde ise, farklı kültürlerde çocuk ve çocuk gelişimine ilişkin sosyal politikaların neler olduğu, gelişimsel olarak risk

altındaki çocuklar için erken müdahale politikaları, çocuk hakları bağlamında ele alınmaktadır.

Kültür ve Çocuk kitabı, çocuk gelişimi, okul öncesi eğitimi, özel eğitim, sağlık, sosyoloji, tarih gibi farklı disiplinlerden bilim insanlarının ortak bir girişimidir. Bu ortak girişim, çocuk gelişimi ve eğitimi, çocukluğun inşasını dün, bugün ve yarın bağlantılarıyla kültür bağlamında ele alarak öne çıkarmaktadır. Kitabın, kültürel bağlamda çocuk araştırmaları yapan araştırmacılara, farklı kültürlerden çocuk ve ailelerle çalışan çocuk gelişimi ve erken çocukluk eğitimcilerine faydalı olacağını düşünmekteyiz. Katkıda bulunan tüm yazarlarımıza teşekkür ediyor, alana katkı sağlamasını diliyoruz.

Editörler:

Prof. Dr. Durmuş ASLAN

ORCID No: 0000-0001-5204-7749

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE

ORCID No: 0000-0002-1764-2224

Dr. Öğr. Üyesi İmray NUR

ORCID No: 0000-0002-1905-1655

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler: Prof. Dr. Durmuş ASLAN
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE
Dr. Öğr. Üyesi İmray NUR

1. Bölüm: ÇOCUK GELİŞİMİNDE KÜLTÜREL MODELLER

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE, *Çağ Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-1764-2224
Prof. Dr. Durmuş ASLAN, *Çukurova Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0001-5204-7749

2. Bölüm: KÜLTÜR VE ÇOCUK ARAŞTIRMALARINDA KULLANILAN YÖNTEMLER

Dr. Öğr. Üyesi İmray NUR, *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-1905-1655
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE, *Çağ Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-1764-2224

3. Bölüm: TÜRK MODERNLEŞMESİNDE VE KÜLTÜR TARİHİNDE ÇOCUK VE ÇOCUKLUK ALGISI
Dr. Hasan GÜRKAN

4. Bölüm: KÜLTÜR, GEBELİK VE DOĞUM UYGULAMALARI

Öğr. Gör. Dr. Zeynep TOPÇU BİLİR, *Düzce Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0001-8748-8341
Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Seda ÇAVUŞ, *Düzce Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-4373-2127

5. Bölüm: KÜLTÜR VE BEBEKLİK DÖNEMİNDE GELİŞİM

Dr. Öğr. Üyesi Aylin SOP, *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-4962-0326
Arş. Gör. Elif Süreyya KANYILMAZ CANLI
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-2111-7497

6. Bölüm: KÜLTÜR VE ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE GELİŞİM

Öğr. Gör. Sebahat AYDOS, *Ankara Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-4587-3353

Prof. Dr. Aysel KÖKSAL AKYOL, *Ankara Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-1500-2960

**7. Bölüm: ÇOCUKLARIN SOSYOKÜLTÜREL BAĞLAMA KATILIMI
VE KÜLTÜREL ÖĞRENME**

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE, *Çağ Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-1764-2224

Prof. Dr. Durmuş ASLAN, *Çukurova Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0001-5204-7749

8. Bölüm: KÜLTÜR, ÇOCUK VE TOPLUMSAL CİNSİYET

Prof. Dr. Ayşe BALCI KARABOĞA, *Mersin Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-3958-6582

9. Bölüm: KÜLTÜR VE ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUK

Prof. Dr. Ayperi DİKİCİ SİĞİRTMAÇ, *Çukurova Üniversitesi*

10. Bölüm: KÜLTÜR, ÇOCUK VE OYUN

Dr. Mehmet MART, *Necmettin Erbakan Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0001-5055-9951

11. Bölüm: KÜLTÜR VE AKRAN İLİŞKİLERİ

Dr. Öğr. Üyesi İmray NUR, *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-1905-1655

12. Bölüm: KÜLTÜR, MEDYA VE ÇOCUK

Doç. Dr. Tahir KARABOĞA, *Mersin Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-0795-7991

**13. Bölüm: ÇOCUK GELİŞİMİNDE KÜLTÜR VE SOSYAL
POLİTİKALAR**

Gökçe HAFIZOĞLU, *Ankara Üniversitesi*

Prof. Dr. Müdriye YILDIZ BIÇAKÇI, *Ankara Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-8506-1616

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

ÇOCUK GELİŞİMİNDE KÜLTÜREL MODELLER

Giriş.....	2
Kültür ve İnsan Gelişimi.....	3
İnsan Gelişimini İncelemede Kültürel Bir Çerçeve “Niş”	4
Kültürel Gelişim Modelleri	6
Whiting modeli.....	7
Gelişimsel niş modeli	10
Ekokültürel gelişim modeli.....	15
Biyokültürel gelişim modeli	18
SONUÇ.....	21
KAYNAKÇA	22

2. BÖLÜM

KÜLTÜR VE ÇOCUK ARAŞTIRMALARINDA KULLANILAN YÖNTEMLER

Giriş.....	28
Kültürler Arası Araştırmalarda Nicel Araştırma Tasarımları.....	29
Kavramlar, modeller ve veri analizi prosedürlerinde yanlılık ve denklik	30
Kültür düzeyinde nicel araştırma yapmak	33
Kültür Araştırmalarında Nitel Araştırma Tasarımları	37
Etnografi	38
Çocuk araştırmalarında etnografi	41
Kültüragram (Culturagram)	43
Kültür Araştırmalarında Karma Yöntem	45
SONUÇ.....	48
KAYNAKÇA	49

3. BÖLÜM

TÜRK MODERNLEŞMESİNDE VE KÜLTÜR TARİHİNDE ÇOCUK VE ÇOCUKLUK ALGISI

Giriş.....	56
Çocukluğun Kültürel ve Sosyolojik Boyutları	57
Geleneksel Toplum İçinde Çocuk ve Çocukluk	61
İhmal Edilmiş Çocukluk	62
Gelenekten Modernliğe: Toplumsal Bir Özne Olarak Çocuk (19. ve 20. Yüzyıl)	63
Kurumlar ve yasal gelişmeler	64
Çocuğa yüklenen misyon ve değerler	65
Çocuk oyunları, oyuncakları ve çocuk giyimi	69
SONUÇ.....	71
KAYNAKÇA	72

4. BÖLÜM

KÜLTÜR, GEBELİK VE DOĞUM UYGULAMALARI

Giriş.....	76
Kültür ve Gebelik.....	76
Çocuk sahibi olmaya ilişkin kültürel inanışlar ve kullanılan geleneksel yöntemler	77
Gebeliğin psiko sosyal-kültürel boyutu ile gebe davranışlarının kültürel düzenlenmesi.....	78
Gebelik ve kültürel sosyal destek.....	81
Gebelikte beslenmeye ilişkin kültürel anlayışlar.....	83
Gebelikte bebeğin cinsiyetini belirlemeye yönelik kültürel uygulamalar	85
Kültür ve Doğum Uygulamaları.....	87
Doğumu etkileyen kültürel faktörler.....	88
Geleneksel doğum uygulamaları	88
Doğum sonu dönem ile ilgili geleneksel inanç ve uygulamalar	91
SONUÇ.....	93
KAYNAKÇA	93

5. BÖLÜM

KÜLTÜR VE BEBEKLİK DÖNEMİNDE GELİŞİM

Giriş.....	100
Kültür ve Fiziksel Gelişim	101
Bebeklikte fiziksel büyüme.....	101
Bebeklikte motor gelişim.....	103
Bebeklikte duyu ve algı gelişimi.....	106
Kültür, Bilişsel ve Dil Gelişimi.....	108
Bebeklikte bilişsel gelişim	108
Bilişsel gelişimde kültürel farklılıklar	111
Bebeklik döneminde dil gelişimi	112
Kültür ve Sosyal Duygusal Gelişim	115
Bağlanma	116
SONUÇ.....	123
KAYNAKÇA	124

6. BÖLÜM

KÜLTÜR VE ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE GELİŞİM

Giriş.....	128
Kültür ve Erken Çocukluk Döneminde Gelişim.....	132
Kültür ve bilişsel gelişim	133
Kültür ve sosyal-duygusal gelişim	142
Kültür ve dil gelişimi	150
Kültür ve motor gelişim	153
SONUÇ.....	157
KAYNAKÇA	158

7. BÖLÜM

ÇOCUKLARIN SOSYOKÜLTÜREL BAĞLAMA KATILIMI VE KÜLTÜREL ÖĞRENME

Giriş.....	164
Kültür, Katılım ve Öğrenme İlişkisi	165
Kültürel Öğrenme.....	167
SONUÇ.....	181
KAYNAKÇA	182

8. BÖLÜM

KÜLTÜR, ÇOCUK VE TOPLUMSAL CİNSİYET

Giriş.....	190
Toplumsal Cinsiyet Kavramına İlişkin Tartışmalar	191
Kültür, Çocukluk ve Toplumsal Cinsiyet Kültürüne Sosyalleşme	196
Sosyalleşme Araçları ve Toplumsal Cinsiyet.....	201
Toplumsal Cinsiyet Konusunun Eğitim Kurumu Açısından Önemi	210
SONUÇ.....	211
KAYNAKÇA	212

9. BÖLÜM

KÜLTÜR VE ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUK

Giriş.....	216
Kültürün Farklılıklara Bakışa Etkisi.....	216
Din ve İnanç Kültürünün Etkisi	217
Eğitim Kültürünün Etkisi.....	218
Toplum, Ebeveyn, Öğretmen, Akran Kültürü ve Özel Gereksinimli Çocuk....	220
SONUÇ.....	226
KAYNAKÇA	226

10. BÖLÜM

KÜLTÜR, ÇOCUK VE OYUN

Giriş.....	230
Çocuk Oyunlarına Kültürler Arası Bakış Açısı	231
Oyun aracılığıyla kültür aktarımı	232
Oyun ve kültür	234
Ebeveynler ve Oyun	236
Kültür ve ebeveyn oyun algısı	237
Çeşitli kültürlerde ebeveyn-çocuk oyunları.....	238
Oyun Alanlarında Kültürel Farklılıklar	239
Kültür, Oyun ve Erken Çocukluk Eğitimi.....	241
Kültür ve öğretmen yaklaşımları	242
Kültür, oyun ve öğrenme	243
Kültür, oyun ve yaratıcılık.....	245

Riskli Oyunlar.....	245
Farklı kültürlerde riskli oyunlar.....	246
Kültürlere göre riskli oyunlara karşı ebeveyn algıları.....	247
Riskli oyun ve öğretmen yaklaşımları.....	248
SONUÇ.....	249
KAYNAKÇA	249

11. BÖLÜM KÜLTÜR VE AKRAN İLİŞKİLERİ

Giriş.....	254
Kültür ve Akran İlişkileri: Kuramsal Temeller	255
Akran ilişkilerinde ekolojik bakış açısı	255
Akran ilişkilerinde sosyokültürel bakış açısı.....	256
Akran ilişkilerinde bağlamsal gelişimsel bakış açısı	257
Kültürel Bağlamda Sosyal İşlevsellik ve Akran İlişkileri	258
Prososyal/işbirlikçi davranışlar.....	259
Utangaçlık/çekingenlik	260
Saldırganlık ve şiddet	263
Akran çatışması ve çatışma çözümü	266
Kültür ve Yakın Arkadaşlıklar.....	268
Samimiyet/yakınlık.....	271
Özel olma (arkadaşlıkların münhasırlığı)	272
Çatışma	273
SONUÇ.....	275
KAYNAKÇA	276

12. BÖLÜM KÜLTÜR, MEDYA VE ÇOCUK

Giriş.....	284
Kültürel Bağlamda Çocuk ve Medya İlişkisi.....	287
Çocuk Kültürünün Şekillenmesinde Medyanın Rolü.....	288
Çocukların Medya ile İlişkilerinde Temel Sorunlar	294
Çocuklukta Medya Okuryazarlığı ve Eğitimi	310
SONUÇ.....	312
KAYNAKÇA	315

13. BÖLÜM

ÇOCUK GELİŞİMİNDE KÜLTÜR VE SOSYAL POLİTİKALAR

Giriş.....	322
Çocuk Gelişiminde Sosyal Politikalar	322
Türkiye’de Çocuk ile İlgili Sosyal Politikaların Tarihsel Süreci	324
Dünya’da Çocuk ile İlgili Sosyal Politikaların Tarihsel Süreci	328
Türkiye’de ve Dünya’da Çocuk ile İlgili Sosyal Politikalar	331
Çocukluk Döneminde Medya Politikaları	356
SONUÇ.....	358
KAYNAKÇA	359
Yazarlar Hakkında.....	363

1. BÖLÜM

ÇOCUK GELİŞİMİNDE KÜLTÜREL MODELLER

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE

Çağ Üniversitesi

Prof. Dr. Durmuş ASLAN

Çukurova Üniversitesi

“İnsanlardan veya bir kültürden bir şey öğrendiğinizde, onu bir hediye olarak kabul edersiniz ve onu korumak ve üzerine bir şeyler koymak, hayat boyu süren bir taahhüttür.”

(Yo-Yo Ma)

Giriş

Kültür, bir grup insan tarafından paylaşılan ve onların günlük yaşamlarını düzenlemeye yarayan farklı düşünce, inanç ve davranış kalıpları kümesi olarak tanımlanmaktadır (Bornstein, 2012; Keller, 2017). Her kültür, üyelerinin işlevsel bir üye olabilmesi yönünde, nasıl hissetmeleri, düşünmeleri ve davranmaları gerektiğine dair köklü ve ortak kabul görmüş düşünce, inanç ve davranış bütününe sahiptir. Bu düşünce, inanç ve davranışlar bütünü, bir kültürü diğer kültürlerden farklı ve ayırt edilir kılan en önemli özellik olarak görülmektedir (Bornstein, 2012; Georgas, Mylonas, Bafiti, Poortinga, Christakopoulou, Kağıtçıbaşı vd., 2001).

İnsanoğlu yaşamın ilk yıllarından itibaren içinde yaşadığı kültür ve onu çevreleyen tüm faktörlerin etkisi altında gelişim gösterir (Bornstein, 2012; Super & Harkness, 2009; Weisner, 2002). İnsan gelişimini etkileyen kültürel faktörler, bireyin içinde yer aldığı fiziksel ve sosyal bağlamların (mikro ve makro çevre) içinde gömülü olarak yer almaktadır. Bu faktörler, bir topluluğun diğerlerine göre kültürel olarak çeşitlilik göstermesinde etkili olduğu gibi çocukların gelişim ve öğrenme çıktılarında da farklılıklar yaratabilmektedir (Harkness, Mavridis, Liu, & Super, 2015). Çocukların gelişim ve öğrenme çıktılarında yer alan bu farklılıklar, her çocuğu eşsiz ve benzersiz kılmaktadır. Çocukların eşsiz ve benzersiz özellikler göstermesi ise, insan gelişiminin dinamik ve etkileşimli bir süreç olmasıyla ilişkilendirilmektedir (Alcalá, Rogoff, Mejía-Arauz, Coppens, & Dexter, 2014; Super & Harkness, 2009). Çocuk gelişimi, her ne kadar benzer aşamaları takip etse de, gelişimsel farklılıklar, biyolojik (Almandil, Alkuroud, AbdulAzeez, AlSulaiman, Elaissari, & Borgio, 2019; Worthman, 1996) ve sosyokültürel bağlamlarda yaşanan farklı deneyimlerin kaçınılmaz bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadırlar (Albert & Trommsdorff, 2014; Göncü & Gauvain, 2012; Harkness vd., 2015; Super & Harkness, 2009; Weisner, 2002).

Her çocuk, gelişim sürecinde farklı kültürel çevrelerden farklı girdiler alarak ya da benzer çevrelerden aynı girdileri alarak farklı varyasyonlarıyla gelişimini devam ettirir (Bandarin, Hosagrahar & Sailer Albernaz, 2011; Harkness vd., 2015; Henrich, 2015). Her kültürel topluluğun, çocuk gelişimi ile ilgili örtük kültürel bir müfredatı bulunmaktadır. Kültürel gelişim modelleri, gelişim sürecinde çocuğa sunulan kültürel müfredatın anlamını, müfredatın nasıl oluştuğunu, hangi koşullara bağlı olarak şekillendiğini, çocuğu merkeze alarak, açıklamaya yönelik çerçeveler sunmaktadır. Bu bölümde, öncelikle kültür ve insan gelişimi arasındaki ilişki ve bu ilişkiyi açıklamada kullanılan kuramsal çerçeveler olarak niş yapıları açıklanmış ve son olarak kültürel gelişim modellerinin kuramsal çerçevelerine yönelik açıklamalara yer verilmiştir.

Kültür ve İnsan Gelişimi

İnsan gelişimini ele alan kültürel temelli çalışmalar sadece insan çeşitliliğinin ne olduğunu değil aynı zamanda insanlar arasında farklılaşmanın nasıl ve neden olduğunu anlamaya çalışmaktadırlar (Göncü, Mistry, & Mosier, 2000; Oths, Smith, Stein, & Lazo Landivar, 2017; Srivastava, Torquati, de Guzman, & Dev, 2018; Suizzo, 2007). 1900'lü yılların başından itibaren insan gelişiminin kültürel olarak nasıl farklılık gösterdiği, antropolojik temelli araştırmalara konu olmaya başlamıştır (Worthman, 2010). Kültürün insan gelişimi üzerindeki etkilerini açıklamak amacıyla yapılan araştırmalar sonucunda kültürel modelleri oluşturulmuştur. Bi-lişsel-antropolojiden alınan "kültürel model" terimi, bir kültürel topluluğun üyeleri tarafından paylaşılan organize fikir grubunu nitelendirilmektedir (Harkness & Super, 2005). Bu araştırmalardan ilki olarak gösterilen, Boas (1912) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, topluluklar arasındaki davranış ve görünüş farklılıklarının, doğuştan gelen farklılıklar yerine insan gelişimi sürecinde kültür dinamiklerinin bir ürünü olarak ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Boas, insanın kültürün etkisiyle farklılaşmasını "denaturalization" terimi ile açıklamıştır. Denaturalization, doğal durumdan ayrılma anlamında kullanılmaktadır. Burada ifade edilen doğal durumdan ayrılma insanın gelişim sürecinde kültürel güdümlü dinamiklerin etkisiyle farklılık ve çeşitlilik göstermesidir. İnsan gelişimini kültür dinamikleriyle ele alan bu çalışmanın ardından çocukluk ve çocuk gelişiminde kültürün göz ardı edilmesinin eksikliği dikkat çekmiş ve insan gelişimini karşılaştırmalı olarak incelemeye odaklı çalışmalar başlamıştır (Worthman, 2010).

John Whiting, Beatrice Whiting ve öğrencilerinin çalışmaları, bütünleşmiş ekolojik teori sayesinde işbirlikçi karşılaştırma geleneği oluşturarak, güçlü teorik verileri ampirik araştırmalarla da destekleyerek, bu alanda önemli ilerlemeler sağlamıştır (Keller, 2010; Munroe, Munroe, & Whiting, 1981). Whiting ve arkadaşları (1977), insan farklılıklarında kültürün rolünü, çocuk gelişiminin yakınsal (proksimal) durumlar üzerindeki etkilerinin erken çocukluk deneyimlerini şekillendirmesi üzerinden açıklamakta, farklı kültürlerde her bir çocuğun gelişiminin kültürel bir proje olarak gerçekleştiğini savunmaktadırlar. Dahası, çocuk gelişiminin, daha geniş bir topluluk ortamında kültürel evrim ve tarihsel güçler tarafından şekillendirildiği sosyal ve fiziksel bağlam içerisinde incelenmesinin gerekliliğini belirtmektedirler. Whiting'in bu ilk psiko-kültürel gelişim modelinin evrimiyle farklı modeller geliştirilmiştir (Keller, 2010; Pope Edwards & Bloch, 2010; Worthman, 2010). Her bir model insan gelişimini, doğumdan itibaren onu etkileyen tüm faktörlerle birlikte ele alırken, niş (niche) adı verilen kuramsal çerçevelerden faydalanmaktadır. Bu nedenle, kültürel modellerden önce kavramsal olarak nişin ne olduğu ve nişin yapısının açıklanması faydalı olacaktır.